

Katolicita – dvojnásobné svedectvo

(morálny postoj k súčasnej vakcinácii)

Vatikánska tlačová kancelária dňa 14.1.2021 oznámila, že Svätý Otec František a emeritný pápež Benedikt XVI. sa dali zaočkovať vakcínou Pfizer-Biontech proti Covidu 19. Ide o mimoriadne a duplicitné svedectvo katolíckeho postoja (katolicity) k vakcinácii.

Žiaľ, opakovane sa stretávame s otázkami (aj zo strany kňazov), či je vakcinácia voči Covidu morálne dobrá alebo zlá. Táto otázka je legitímna a správna. Keď však na ňu bola daná odpoveď od kompetentnej autority, túto odpoveď by sme mali prijať.

Čo dosvedčuje katolíckosť Cirkvi?

Pápež Ján Pavol II. napísal: *„Katechizmus Katolíckej cirkvi, ktorého zverejnenie dnes (dňa 11.10.1992) svojou apoštolskou autoritou nariaďujem, je výkladom viery Cirkvi a katolíckeho učenia, ako ich dosvedčuje alebo vysvetľuje Sväté písmo, apoštolská Tradícia a Učiteľský úrad Cirkvi.“* Katolicita sa javí ako veľký sumár viery Božieho ľudu – a nie ako názor jednotlivcov, por. KKC 10; 18; 750; 830n; 868.

Katolícka cirkev má od Pána Boha misijné poslanie, por. Mt 28, 19-20; KKC 849 (musí sa vyjadrovať!). Motívom jej poslania je láska: *„Ženie nás Kristova láska“* (por. 2 Kor 5, 14; KKC 851), aby všetci ľudia boli spasení a poznali pravdu (1 Tim 2, 4).

Katolícka cirkev má od počiatku vo svojom fundamente „pápežský princíp“ a následne aj morálny princíp „materiálnej a formálnej spolupráce“.

Pápežský princíp – por. Mt 16, 18-19: *„Ja ti hovorím: Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva: čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi.“*

Morálny princíp spolupráce – por. 1 Kor 8, 4: *„O jedení mäsa obetovaného modlám teda vieme, že na svete niet nijakej modly a nijakého boha, iba Jeden.“* Por. aj Rim, 14, 14n; 1 Kor 10, 19n.

Pán Ježiš neomylné učí: po prvé – o trvalej úlohe Petra; po druhé – o morálnej záväznosti (ktorá sa prenáša do praktického života, ako učí apoštol Pavol).

Túto Božiu vôľu nemôžeme z *Písma* ani zo života Cirkvi vynechať. Ak by sme tieto fundamentálne katolícke princípy nemali, nemáme už integrálnu katolicitu (por. KKC 830); nie sme katolíci.

Vysvetlenie

Po prvé: pápežský princíp

Úloha (úrad) pápeža, teda pápežský primát, nie je „mimo“ alebo „vedľa“ Cirkvi; primát je „v Cirkvi“; a tak, vždy, keď sa vykonáva, koná sa v službe spoločenstva. Spoločenstvo, ktoré ho prijíma, je cirkevné, a to, ktoré ho neprijíma, nie je cirkevné. Sv. Tomáš Akvinský (+1274) učil, že pápež zaručuje pravosť učenia, por. *Theologická summa* II-2-1., 1, 10. Pápež nestráca „úrad“ ani vtedy, keby mal chyby a keby hrešil. Ak pápež zachová podmienky „ex cathedra“, aj v ťažkom hriechu by učil neomylné – lebo ide o Božie dielo, nie ľudské (por. Lk 22, 31-32; KKC 2050, 2051). To len protestanti (najmä od 16. stor.) prišli s mylnou náukou, že hriešny pápež stráca úrad.

Pápežská jurisdikčná moc je „Božím darom“ a je veľkou službou jednote Cirkvi v evanjeliovej slobode (Walter Kasper). Historicky vidieť, že Katolícka cirkev vďaka primátu má takú silu a stabilitu, ako žiadna iná cirkev. V r. 2000 bolo na svete vyše 700 reformovaných (kal-

vínskych) cirkví. Roztrieštenosť všetkých protestantských denominácií naznačuje, že „čosi“ v nich popiera Pánovu výzvu „aby všetci boli jedno“ (Jn 17, 20-21) – a to nie je v poriadku.

Pápežskému primátu („Božiemu daru“) sa nič nevyrovná, ani nijaký slávny vecdec či teológ, ani nijaký kardinál, či biskup, či politik alebo konšpirátor...

V dnešnej dobe (začiatok 21. storočia) máme od Božej prozreteľnosti mimoriadne veľké (priam duplicitné) znamenie pápežskej autority. Máme aktuálneho pápeža a stále žije aj emeritný pápež. A hoci mnohí poukazovali na to, že oni dvaja sa pre rozdielne povahy, teologické prístupy a spôsoby práce „určite neznesú“, opak je pravdou. Prvý si váži druhého a druhý si váži prvého.

Oni obaja zhodne učia aj o vakcinácii a obaja vakcínu už aj prijali. Vieme, že dobrý pedagóg učí nielen slovom, ale aj svojím príkladom. Tak to urobili Svätý Otec František a emeritný pápež Benedikt XVI., keď sa dali zaočkovať vakcínou Pfizer-Biontech proti Covidu 19, ako oznámila Vatikánska tlačová kancelária dňa 14.1.2021.

Po druhé: Formálna a materiálna spolupráca v katolíckej morálke

Správna a vážna je otázka katolíkov, či možno prijímať a užívať lieky (prípravky, vakcíny, očkovacie látky...), ktorých základ (bunková línia) alebo vývoj či laboratórne testy sú určitým spôsobom spojené s umelým potratom. Na túto vážnu morálnu otázku odpovedal „Peter“, konkrétne z jeho poverenia (a s jeho súhlasom) *Pápežská akadémia pre život* v roku 2005 a *Kongregácia pre náuku viery* v roku 2008 (Dignitas personae 35). Z morálneho hľadiska ide u užívateľov (lekári, rodičia a deti...) takýchto liekov o veľmi vzdialenú a nepriamu materiálnu spoluprácu vo vzťahu k umelému potratu.

Cirkev (vedená Petrom s „Božím darom neomylnosti“) stáročia pokladá vzdialenú a nepriamu materiálnu spoluprácu za morálne prípustnú, ak nie je iná vhodná alternatíva.

Vo viacerých prípadoch (najmä v prípade vakcín) inej vhodnej alternatívy niet. Pritom hrozí veľké nebezpečenstvo (jednotlivcovi aj spoločnosti), ak sa vakcíny neprijímajú. Preto *Pápežská akadémia pre život* odmietanie vakcín s problematickým pôvodom pokladá za absolútne nerozumné a nezodpovedné.

Náuka o formálnej a materiálnej spolupráci je náročná, ale pre praktický život v globalizovanom svete je nevyhnutná. Spomeňme si, ako Pavol apoštol učil o možnosti jesť mäso obetované modlám (1 Kor 8, 4; Rim, 14, 14n; 1 Kor 10, 19n).

V seminári v Bratislave prednášal doc. ThDr. Jozef Minarovič morálnu teológiu. Pán docent bol praktik a používal veľa príkladov.

Nasleduje príklad na formálnu a materiálnu spoluprácu:

Hlboko veriaca a šťastná mamička čaká dieťa. Vie, že pri pôrode potrebuje odbornú pomoc. Ale v ich nemocnici, na pôrodnici, sa – žiaľ – robia aj umelé potraty. Je tam istá doktorka gynekologička, ktorá pomohla mnohým matkám úspešne rodiť, ale aj mnoho detí – po žiadosti matky – potrať (kruto zabiť).

Naša veriaca mamička hrdinsky odmieta ísť do tejto nemocnice, do takého zdravotníckeho zariadenia, kde vraždia deti, lebo nechce podporovať prácu tohto zariadenia ani tejto gynekologičky, ktorá vraždí.

Áno, ruky jednej a tej istej ženy – doktorky – aj pomáhajú aj vraždia. Ak naša veriaca mamička nerozlišuje „materiálnu a formálnu spoluprácu“, tak do nemocnice naozaj rodiť nepôjde; tým však ohrozí svoje zdravie aj zdravie svojho dieťaťa – ba aj ich životy.

Ak by mamička správne rozlišovala, čo je jej povinnosť – ako morálnej osoby, tak do toho zariadenia pôjde, nechá si pri pôrode od tejto doktorky pomôcť, lebo formálne – teda nikdy vo svojom svedomí – s potratovým konaním danej doktorky nesúhlasila (ani súhlasiť nikdy nebude). Spolupracuje s ňou len „materiálne“ a „nepriamo“ (prijíma pomoc jej odbornosti a jej rúk), nie však formálne (na zabíjaní iných detí).

Podobne je to aj v prípade vakcinácie, kde ide dokonca o ešte viac vzdialenú nepriamu spoluprácu. Nesprávny a zlý je postoj tých katolíkov, ktorí neprijímajú a broja proti jasnej odpovedi kompetentnej (pápežskej) autority o materiálnej a formálnej spolupráci, ktorí vakcíny z princípu odmietajú, lebo ich vyrobili vražedné ruky. Ak v tomto autorita, teda „Peter“ rozhodol – kto je viac, kto je nad ním? Kto má mať posledné slovo? Boh a jeho Cirkev je viac, ako iné autority (por. KKC 2050, 2051).

Žiaľ, žijeme v modlárskej dobe. Namiesto správneho klaňania sa Bohu, sa mnohí ľudia klaňajú modlám. Paradoxné je, že aj niektorí veriaci (bežne sú titulovaní ako fundamentalisti) sa klaňajú nejakej „modle“. Niektorí si urobili modlu zo „života dieťaťa“. Proti potratom (za ochranu života dieťaťa) bojujú takým spôsobom, že neuznávajú ani Pána Boha, ani jeho Cirkev. To je veľmi smutné. Ich bojový potenciál by mohol byť lepšie využitý.

Pán Boh si želá, aby sme nič nepostavili „vyššie“ – ako je on sám. Poznáme Žalm 136, 10: „*On pobil egyptských prvoroďencov, lebo jeho milosrdenstvo je večné.*“

Verš je veľkou (nám dnes ťažko pochopiteľnou) školou Božej veľkosti a absolútnej priority. Kráľ Dávid (Žalmista) to však správne pochopil a ospieval Božie milosrdenstvo aj po takom tvrdom čine – po pobití detí.

V dnešnej (novozákonnej) dobe takúto „tvrdú“ lekciu už azda nepotrebujeme, ale zachovať jadro odkazu – to, čo Boh od nás chce: „že on je viac ako život detí“ – je platný stále.

Ani celý svet, ani celé ľudstvo, ani žiaden človek – nie je viac, ako je Pán Boh. Kto nemá Pána Boha na prvom mieste je modlár, por. Ex 20, 2n; Dt 5, 6n; KKC 2097.

Keď však správne a katolícky postavíme Boha na prvé miesto (teda aj s Kristovou Cirkvou) – potom budeme múdro konať, žiť – a aj chrániť ľudské životy.

Tvrdenie, že kto prijíma vakcínu, ten podporuje potratový biznis a ten ťažko hreší, ignoruje zjavenú náuku Cirkvi a útočí na katolicitu „Petra“. Toto tvrdenie je bludné.

Opačným extrémom je tvrdenie, že vakcinácia proti covidu je pre všetkých morálne nutná. Kongregácia pre náuku viery dňa 21.12.2020 vysvetlila: „Dať sa zaočkovať nie je morálnou povinnosťou, a preto to musí byť dobrovoľné... Tí, ktorí očkovanie z výhrad vo svedomí odmietajú, musia sa usilovať o to, aby inými prostriedkami a svojím správaním sa vyhýbali tomu, aby sa stali prenášačmi vírusu. Osobitným spôsobom sa musia vyhnúť každému riziku pre zdravie tých, ktorí nemôžu byť zaočkovaní z klinických alebo iných dôvodov, a ktorí sú tými najzraniteľnejšími.“

Existujú totiž stavy (psycho-somatické i duchovné) aj zdravotné diagnózy, kedy nemožno riskovať toto očkovanie.

Táto morálna „nepovinnosť“ je však dvojnásobne podmienená, lebo kongregácia je rozhodne za to, aby sa žiadna pandémia v ľudstve nešírila. A pripomína veľmi vážnu morálnu povinnosť solidarity s najzraniteľnejšími. **Inak povedané, v mene odmietania minulých potratov nemožno teraz ohrozovať životy iných.**

Pavol apoštol nás učí pravej katolicite, tak zdôrazňuje slávny Ján Zlatoústý. Pavol každý deň vystupoval vyššie, každý deň vstával horlivejší a keď sa ocitol zoči-voči nebezpečenstvám, bojoval vždy s novou odhodlanosťou: „Zabúdam na to, čo je za mnou, a uháňam za tým, čo je predom mnou“ (Flp 3, 13). A vtedy, keď sa mu zdá, že mu už hrozí smrť, vyzýva iných k veselej účasti na svojej radosi: „*Radujte sa a blahoželajte mi!*“ (Flp 2, 18). A tak – aj keď sa Pavol ocitol uprostred nepriateľských nástrah, s jasotom víťazil nad každým ich útokom. Ale čo naozaj presahovalo všetko ľudské – to bolo jeho stále radovanie sa z Kristovej lásky.

Pavol žil v pohanskejšom prostredí, ako žijeme teraz my na Slovensku. A predsa, jeho katolicite nechýbala kresťanská radosť prameniaca **v nádeji** (por. Rim 12, 12; 2 Kor 13, 11; Flp 4, 4), **že sme spasení** (Rim 8, 24). Pavol nikdy nebol pesimista.

Milí bratia kňazi a diakoni, pokorne prosme nášho Pána, aby nám – na príhovor sv. Pavla a podľa jeho príkladu – dával silu mať a rozvíjať cirkevno-evanjelizačný charakter nášho života a celej dušpastierskej práce.

Mons. Marián Chovanec, biskup